

САКРЭТЫ З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

Адна з галоўных пераваг ЦТ перад традыцыйным экзаменам — больш шырокі ахоп школьнага курса (прыкладна да 80 працэнтаў), у той час як на экзамене абітурыенту прапаноўваецца ўсяго 3—5 пытанняў.

— Але гэта зусім не азначае, што калі, умоўна кажучы, квадратных ураўненняў у нашых тэстах сёння няма, то і заўтра іх там не будзе, — папярэджае ўсіх Мікалай Фяськоў. — Мы заўважлі, што калі тры-чатыры гады на ЦТ адсутнічаюць тыя ж квадратныя ўраўненні, то і настаўнікі ў школе перастаюць удзяляць ім належную увагу. Гэта іх памылка...

БЕЗ ЗАЛІШНЯЙ УВАГІ І АЖЫЯТАЖУ

Пры стварэнні тэстаў улічваецца, што іх фармулёўкі і змест павінны быць лагічна карэктнымі, а адказы — адназначнымі і выключаць варыяцыйнасць.

Аўтарамі тэстаў выступаюць высокакваліфікаваныя педагогі ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі, а комплексную ацэнку тэставым заданням даюць эксперты. І аўтары, і эксперты

карэктнасць і лакалічнасць фармулёвак, мэтазгоднасць выкарыстання ілюстрацый і графічных выяў.

Мікалай Фяськоў падкрэслівае: «Паверце, што ніхто больш чым мы не зацікаўлены ў высокім прафесіяналізме аўтараў і экспертаў, таму што менавіта ад іх у рэшце рэшт і залежыць якасць нашых тэстаў. Тэставыя заданні — гэта ўсё ж такі не пытанні да параграфа ў падручніку...»

Наступны этап — апрацацыя тэставых матэрыялаў: гэта не толькі іх праверка на прыдатнасць і жыццяздольнасць, але і добрая магчымасць пазнаёміць будучых абітурыентаў з новымі заданнямі. Па выніках апрацацыі праводзіцца статыстычная апрацоўка вынікаў удзельнікаў тэсціравання і ацэньваецца якасць кожнага задання.

ЧУЖЫЯ ТУТ НЕ ХОДЗЯЦЬ

Безумоўна, многіх цікавіць, а ці можа быць уцечка важнай інфармацыі з Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў яшчэ на стадыі падрыхтоўкі тэстаў?

— На кожны рух і кожнае дзеянне ў нашым інстытуце ёсць

Рызографы для множання тэставых матэрыялаў аснашчаны лічылнікамі арыгінал-макетаў і зробленых з іх адбіткаў. Ніводнага лішняга адбітку зрабіць немагчыма.

падпісваюць абавязальства аб захаванні канфідэнцыяльнай інфармацыі тэрмінам на 10 гадоў і невыкарыстанні гэтай інфармацыі ў любым выглядзе, у тым ліку і для заняткаў рэпетытарствам.

— Яны не публічныя асобы, інакш бы вакол іх быў сапраўдны аншлаг, — усміхаецца Мікалай Фяськоў. — Я так сфармуляваў бы патрабаванні, якія прад'яўляюцца да экспертаў: гэта высокі прафесійны ўзровень плюс высокія маральныя якасці. Усіх экспертаў мы адбіраем на конкурснай аснове. Праводзім з імі папярэдняе сумоўе, прапануем нашы заданні, слухаем іх заўвагі і меркаванні. Чалавек, які прэтэндуе на ўключэнне ў інстытут экспертаў, павінен дасканала ведаць вучэбную праграму, працаваць у школе пэўны час і мець сваіх выпускнікоў, каб прайсці з імі ўсю школьную праграму ад пачатку і да канца. Адна з абавязковых умоў — ні аўтар, ні эксперт не маюць права займацца рэпетытарствам ці нейкай іншай формай падрыхтоўкі абітурыентаў, іхнія дзеці не павінны ў бягучым навучальным годзе планавана паступіць у ВНУ.

Экспертыза патрабавецца, папершае, для таго, каб ацаніць адпаведнасць тэставых матэрыялаў патрабаванням праграм уступных іспытаў і зместу падручнікаў. Па-другое, каб ацаніць дакладнасць адлюстравання фактаў і падзей. Усе спрэчныя і суб'ектыўныя пункты гледжання, дапушчальныя ў навуцы, у тэстах выключаюцца. Акрамя таго, экспертамі правяраецца

інструкцыя, як у ракетных войсках, — жартуе дырэктар. — Усе правілы, як паводзіць сябе ў той ці іншай сітуацыі, выпрацоўваліся гадамі. Папкі з рабочымі матэрыяламі, над якімі працуюць аўтары, захоўваюцца ў сейфе. Па кожным прадмеце працуюць два метадысты, кожны з іх мае сваю ячэйку і свой код. У пачатку рабочага дня яны бяруць свае папкі, а ў канцы дня абавязкова здаюць. Інфармацыя за сцены інстытута ніколі не выходзіць. Нават з калегамі ёй дзяліцца забаронена. Хоць, заўважу, што гэтыя матэрыялы яшчэ вельмі далёкія ад тых заданняў, што прапануюцца абітурыентам на ЦТ.

Ёсць у інстытуце пакой, так бы мовіць, святая святых, дзе захоўваецца ўся база тэставых заданняў за ўсе гады правядзення ЦТ.

— Гэта пакой з абмежаваным правам доступу. Каб трапіць туды, павінна сабрацца камісія ў складзе не менш як трох чалавек, — прыадкрывае заслону сакрэтнасці **начальнік вучэбна-метадычнага ўпраўлення РІКВ Аляксандр ЯКАБЧУК**. — У аднаго чалавека ёсць ключ ад гэтага памяшкання, у другога — права зняць сігналацыю, у трэцяга — ключ ад сейфа, дзе захоўваюцца ноўтбукі па ўсіх 15 прадметах ЦТ. Кожны ноўтбук, акрамя таго, што змяшчаецца ў сейф, яшчэ і пламбіруецца. Свой уласны імяны пламбіратар ёсць у кожнага метадыста. Перад пачаткам работы ён правярае цэласнасць пломбы, заносіць інфармацыю ў журнал, зразе пломбу і прыступае да працы.

Задача верыфікатара — зверыць кожную літарку і кожную лічбу: ці правільна іх распазнаў камп'ютар. Кожны бланк праходзіць трайную праверку.

Пасля заканчэння ноўтбук зноў пламбіруецца. Ён цалкам абаронены ў плане інфармацыйнай бяспекі: ніколі не падключаецца нават да лакальных сетак, на апаратным узроўні ў ім адключана ўсё ўзаемадзеянне са знешнім светам. Часткова працуе толькі USB-порт — для таго, каб унесці ў базу новыя заданні ці штосьці раздрукаваць. І нават калі дапусціць, што ноўтбук аказаўся ў

Кажуць, што лепш адзін раз убачыць, чым сто разоў пачуць. Безумоўна, арганізаваць для ўсіх педагогаў, абітурыентаў і іх бацькоў экскурсію ў Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў праблематычна. Але трапіць на віртуальную экскурсію можа кожны ахвотны. На сайце інстытута www.giks.by прадстаўлены фільм «Пра ЦТ прадметна», з якога можна даведацца як пра факты з гісторыі тэсціравання ў свеце, так і пра ўсе акалічнасці стварэння тэстаў, захавання канфідэнцыяльнасці інфармацыі абсалютна на ўсіх этапах падрыхтоўкі і правядзення ЦТ і правілы паводзінаў, якія трэба ведаць будучым яго ўдзельнікам.

чужых руках, то доступу да базы даных зламаны ўсё роўна не атрымае. Уся інфармацыя ў камп'ютары зашыфраваная, да таго ж і саміх тэстаў там няма. Яны фарміруюцца непасрэдна напярэдадні ЦТ у прысутнасці членаў дзяржаўнай камісіі па кантролі заходам падрыхтоўкі і правядзення ўступных іспытаў.

Запускаецца камп'ютарная праграма і ў аўтаматычным рэжыме фарміруюцца адрозныя некалькі тысяч варыянтаў тэстаў. Метадам сляпога выбару адбіраюцца 10 варыянтаў, якія і трапляюць на ЦТ.

«ВИКТОРОВИЧ» І «ВЛАДИМИРОВИЧ»

Сёння ў Рэспубліканскім інстытуце кантролю ведаў вядзецца праверка работ удзельнікаў трэцяга этапу рэпетыцыйнага тэсціравання. Безумоўна, нават нельга параўноўваць цяперашнюю нагрук на верыфікатараў з нагрукі на разгар ЦТ.

— Мы знаходзімся на самым адказным і самым «гарачым» участку. На час ЦТ даводзіцца прыцягваць дадаткова на работу 250—300 студэнтаў. Яны працуюць у нас у тры змены па 4 гадзіны без выхадных і святочных дзён, — уводзіць у курс справы **начальнік аддзела маніторынгу і метадых кантролю Тамара**

БОЛТУЦЬ. — На праверку работ па самай масавай дысцыпліне — рускай мове, якую здаюць да 75 тысяч чалавек, — у нас ідзе 8 дзён. Часта даводзіцца чуць ад ухваляваных бацькоў: «У майго дзіцяці дрэнны почырк, і ваша машына яго не прычтала...» Дарагія бацькі, почырк абітурыентаў чытае не камп'ютар, а мы. Калі б усё даверылі тэхніцы, то была б сапраўдная бяда. А мы навучыліся разбіраць, напэўна, ужо ўсе магчымыя почыркы, але не думайце, што аператар (верыфікатар), які сядзіць за камп'ютарам, можа нейкім чынам у праверку работ умяшацца. Пасля сканіравання ўсіх бланкаў электронная выява раздзяляецца на вобласць рэгістрацыі і вобласць адказаў. Адны нашы аператары правяраюць толькі вобласць рэгістрацыі, а другія — толькі адказы і нават не ведаюць, чый бланк знаходзіцца перад імі на экране.

Задача верыфікатара — зверыць кожную літарку і кожную лічбу: ці правільна іх распазнаў камп'ютар. Кожны бланк праходзіць трайную праверку вачамі, і кожны раз яго «чытае» новы верыфікатар. Аператары выдаюць і ўвесь бруд: напрыклад, абітурыент выпадкова чыркнуў ручкай, і, каб камп'ютар не залічыў яму няправільны адказ, мы гэта з элетроннай выявы прыбіраем. Здараецца, што абітурыент з-за хвалявання дзве літары напісаў у адной клетачцы. Мы іх таксама расстаўляем па сваіх клетках. Усё робім на карысць дзіцяці. Але хітрыкі, пра якія добра ведаем, не прапускаем... Пры гэтым камп'ютарная праграма фіксуе абсалютна ўсе ўмяшанні верыфікатара.

А казусы, па словах Тамары Болтуць, бываюць самыя розныя. Адзін абітурыент пры напісанні ўласнага імя, імя па бацьку і прозвішча дапусціў аж 7 памылак! Хтосьці піша на рускай мове «Викторович», а хтосьці — «Владимирович». Фактычна ў кожным дзясятым бланку даводзіцца выпраўляць памылкі ў вобласці рэгістрацыі. Калі іх прапусціць, то памылка трапіць і ў выдадзены сертыфікат. Значыць, абітурыент будзе звяртацца па яго замену.

І яшчэ адзін важны момант — адказаў да тэставых заданняў аператары не ведаюць. Яны рыхтуюцца толькі пасля таго, як работы ўдзельнікаў ЦТ прайшлі ўсе праверкі. Акрамя верыфікацыі (распазнавання рукапісных выяў) прадугледжаны яшчэ і тры апаратныя праверкі. Калі адказы нарашце з'яўляюцца, яны ўносяцца ў камп'ютарную праграму і націсканнем адной кнопкі праз долі секунды з'яўляюцца ўсе 75 тысяч вынікаў. Хтосьці плача, а хтосьці — радуецца...

Надзея НИКАЛАЕВА.
nikalaeva@vziasda.by

Хачу на журфак!

Якое даём «імя»?

Мы ўжо гаварылі пра тое, што для многіх нашых юных і маладых няштатных (а бывае, што і штатных) аўтараў даволі вялікай праблемай з'яўляецца выбар тэмы будучай публікацыі. Але бывае і так, што пачатковец або малады спецыяліст бліскуча спраўляецца з гэтай задачай, знаходзіць цікавага суразмоўцу, з творчым падыходам падае матэрыял, але агульнае станючае ўражанне крыху псуе адсутнасць у ім добрага загаловаку ці (калі трэба) падзагаловакаў. Канешне, школьнік можа сказаць, што яго гэтаму навучаць пазней ва ўніверсітэце, і ў нечым будзе мець рацыю. Ды і рэдактары ў газеце, вядома, падправяць, дадаваюць патрэбнае за самога аўтара. З іншага боку, як мы ўжо неаднойчы падкрэслівалі, журналісцкі матэрыял — гэта не школьнае сачыненне, да такой «пробы пяра» прад'яўляюцца трохі іншыя патрабаванні. А вы ж марыце стаць калегамі па цэху, хочаце паступіць на журфак, так? Значыць, самы час павучыцца прыдумваць загаловкі. Потым як знойдзеце, будзе чым здзівіць аднакурснікаў.

Насамрэч заглавак — адна з вельмі важных частак матэрыялу, яго «імя», недаацэньваць якое нельга. Можна напісаць цудоўную публікацыю, але чытач папросту не заўважыць яе ў газеце, калі яго не «заचाпіць», не прыцягнуць увагу. Памятаеце: якое імя вы яхце дасце, так яна і паплыве? Сваім заглаўкам вы як бы рэкламуеце ўвесь далейшы матэрыял, прымушаеце чытача не адрывацца ад тэксту. Адпаведна, ён не павінен быць «прэсным», агульным. Тое ж датычыцца і падзагаловакаў — маленькіх заглаўкаў з тымі ж, што і ў асноўнага заглаўка, задачамі: інфармаваць і адначасова інтрыгаваць чытача. Загаловкі і падзагаловкі працуюць у адным тандэме, дапаўняючы аднаго. («Ідэальны хмарачос», або Як разбіць агарод у цэнтры сталіцы») На агульную справу скіравана і рубрыка. Гэта, умоўна кажучы, заглавак раздзела ці тэмы. Рубрыка звычайна карацейшая за заглавак і носіць больш шырокі характар, напрыклад, «Ідэі маладых». Можна дадаць крышачку экспрэсіі: «Хачу на журфак!»

Як прыдумаць крэатыўны заглавак? Мабыць, большасць аўтараў ідуць па такім шляху: напачатку трэба некалькімі словамі, адным невялікім сказам пераказаць сутнасць таго, што вы напісалі ў сваім матэрыяле. Напрыклад, «Гэта аповед пра цікавага творцу» ці «Размова з таленавітым навукоўцам». Цудоўна, вы на правільным шляху, але зрабілі пакуль толькі першы крок. Творца — паняцце шырокае. Гэта і мастак, і паэт, і харэограф, і музыка. Гэтак жа як і сярод навукоўцаў могуць быць і хімікі, і аграномы, і ветэрынары. А калі размова пра фізіка? («Маркер» для лейкацытаў, ці Навошта фізіку паяльнік») Стала цікава, што гэта за маркер і навошта той паяльнік? З агульнага заглаўка не вынікае, пра каго менавіта вы пішаце. Значыць трэба знайсці словы, якія будуць характэрныя толькі для гэтай прафесіі, спецыяльнасці ці занятку чалавека. («Асвоіць дуду можа амаль кожны»). Калі ўжыць слова «гліна», імаверна, што гаворка ідзе пра ганчара, рамесніка, праўда? А вось у слова «батман» больш тлумачэнняў. Калі вы пішаце пра балет, пажадана ў заглаўку ці падзаглаўку крыху расшыфроваць тэму, умоўна кажучы, словамі «пачка», «пунты». Калі «батман» узяты з фехтавання, паспрабуйце ў кантэксце дадаць да яго словы «праціўнік» ці «кніноч». Карацей кажучы, шукайце тэгі — ключавыя словы, з якіх потым і выбудоўвайце сваю канструкцыю заглаўка.

Калі вы прыдумваеце загаловкі, іх памеры трэба суадносіць з аб'ёмам гатовага тэксту. Матэрыялу на старонку-другую патрэбна «імя» з двух-трох слоў («Бярозка» перамен не баіцца!). І падзагаловкі ў такім выпадку не абавязковыя. Большы па аб'ёме матэрыял вымагае як агульнага падзаглаўка, так і падзаглаўкаў па ўсім тэксце («Вучыўся на бюджэце? Вяртай даўгі! Што выпускнікам трэба ведаць пра размеркаванне», далейшы падзагаловкі: «Каго размеркуюць абавязкова?», «Куды можна размеркавацца? і г. д. »).

Чаго не раю рабіць, дык гэта на месцы заглаўка першай справай пісаць слова «заглавак». Маўляў, потым прыдумаю. «Класіка жанру» — калі матэрыял на недаглядзе выходзіў у газеце з тым самым «заглаўкам».

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@vziasda.by